

תיכון טכנולוגי
בנימין רוטמן
נעמת חולון

מלחמת העולם השנייה

הצדדים הלוחמים

- מדינות הציר – גרמניה והמדינות שהיו תחת הנהגתה, הונגריה, בולגריה, רומניה, סלובקיה, יפן ואיטליה.
- בעלות הברית – בריטניה, ארצות הברית (מדצמבר 1941) וברית המועצות (מיוני 1941). אליהן הצטרפו 26 מדינות, כולל מדינות חבר העמים הבריטי, ורוב מדינות אירופה שנכבשו עוד בשלבים הראשונים של המלחמה.
- מדינות ניטרליות – ספרד, פורטוגל, אירלנד, שוודיה, שווייץ וטורקיה.

מלחמת העולם השנייה - פתיחה

- ב-1 בספטמבר 1939 פלש הצבא הגרמני (הוֹרֶמַאכְט) לפולין.
- בריטניה וצרפת תבעו מהיטלר לסגת וכשקריאתן לא נענתה, הכריזו מלחמה על גרמניה.
- המלחמה באירופה הפכה למלחמת עולם טוטלית.
- המלחמה נמשכה שש שנים עד ה-14 באוגוסט 1945, עם כניעתה של יפן.
- המלחמה הגיעה לשיאה עם תחילת השימוש בטיילים ובנשק גרעיני.
- המלחמה התנהלה באירופה, אפריקה, אסיה, האוקיינוס האטלנטי והאוקיינוס השקט.

An aerial photograph of a city, likely Jerusalem, with numerous aircraft flying in the sky above it. The text is overlaid on this image.

המהלכים העיקריים בחזיתות השונות עד קיץ 1941

המהלכים העיקריים בחזיתות השונות עד קיץ 1941

- המהלכים העיקריים בחזיתות השונות של המלחמה עד סוף שנת 1941 מאופיינים בניצחונות גרמניים.
- האסטרטגיה הגרמנית הייתה מבוססת על שיטת **"הבליץ קריג"** – מלחמת בזק המבוססת על הפתעה, שילוב של כוחות אוויר ויבשה ופגיעה באוכלוסייה האזרחית באמצעות הפצצת ערים, כפרים ודרכי תחבורה, כדי לזרוע הלם ושיתוק.

כיבוש פולין וחלוקתה

- הנאצים פולשים לפולין ב- **1.9.39** וכובשים את כולה עד ה-19.9.39.
- פולין לא הייתה מוכנה למלחמה. הצבע הפולני היה מצויד בציוד מיושן מול הציוד החדשני של הצבא הנאצי. העוצמה הגרמנית זרעה הלם ותדהמה בפולין ומוטטה את ההתנגדות שלהם.
- במקביל לפלישת גרמניה ממערב, פלשה ברית המועצות ממזרח על פי הסכם **ריבנטרופ-מולוטוב** שנחתם בין שתי המדינות באוגוסט 1939.
- על פי ההסכם נחלקה פולין בין ברית המועצות לבין גרמניה באופן הבא:
 - מזרח פולין לרוסים/ות.
 - מרכז פולין ומערבה לגרמנים/ות, כאשר מערב פולין על המחצבים העשרים שלו סופח לגרמניה ומרכז פולין הפך לשטח כבוש בשם "גנרלגוברנמן".
- מדינות בעלות הברית, פרט מהכרזת מלחמה על גרמניה, לא פעלו באופן ממשי נגד גרמניה.

כיבושים בצפון אירופה

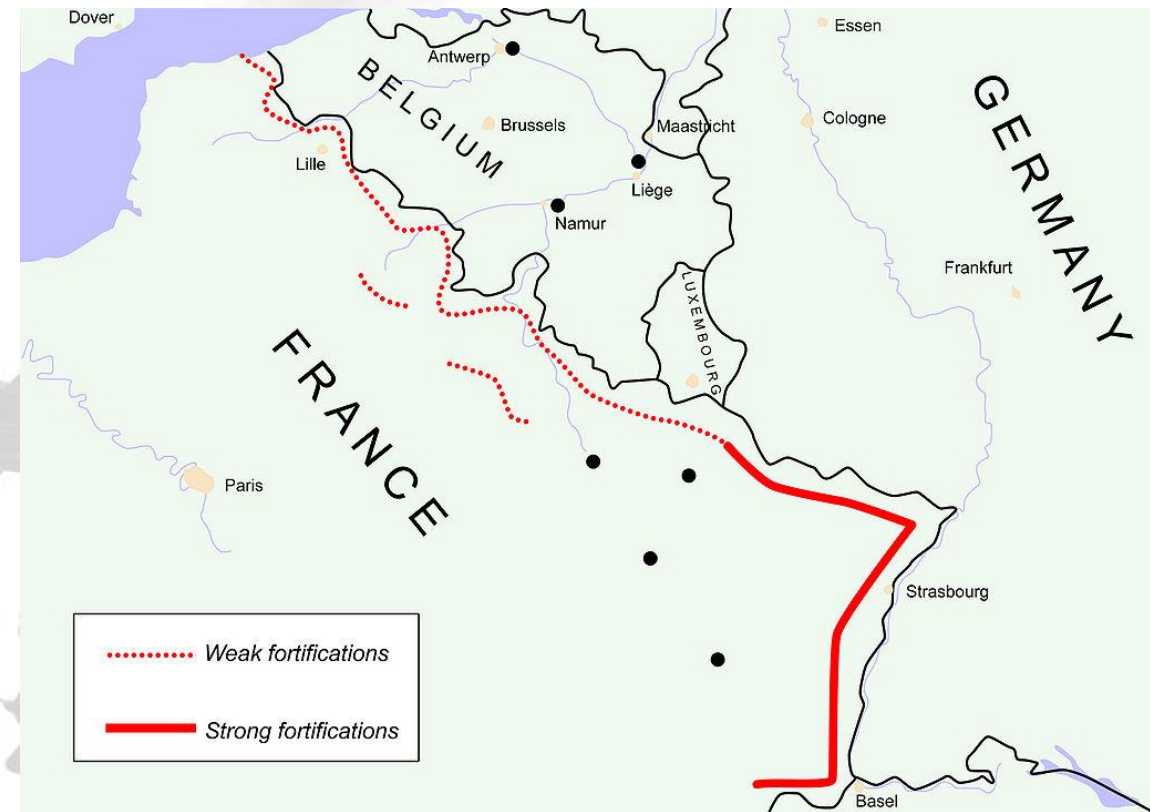
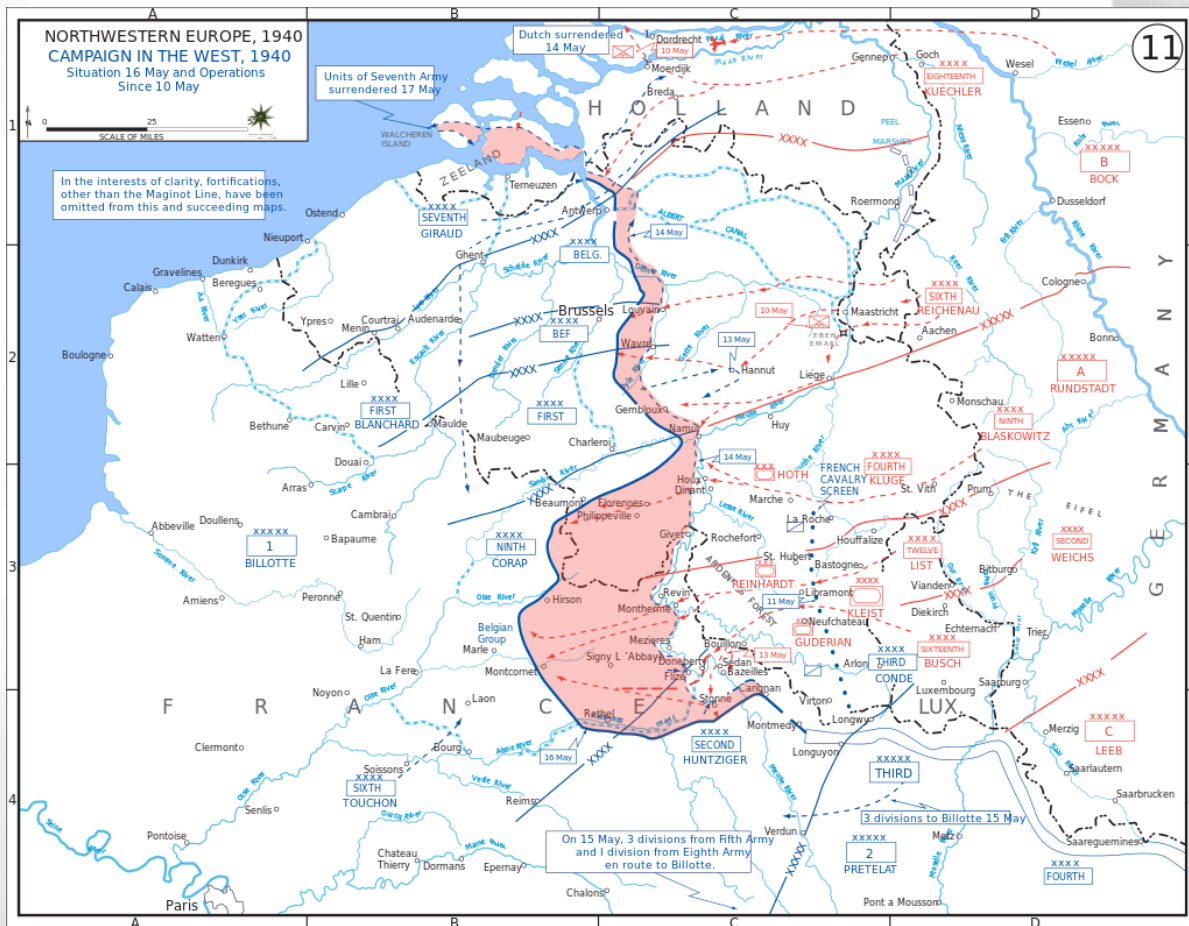
- ב- 9 באפריל 1940 כבש היטלר את **דנמרק**, תוך כדי מתקפה אווירית-יבשתית-ימית, במטרה שתשמש כגדר לכיבוש נורבגיה.
- דנמרק נכבשה בתוך שעות ספרות ונכנעה ללא התנגדות. היא הפכה לשטח חסות, משום קרבתם/ן של הדנים/ות לגזי הארי הגרמני.
- במאי 1940 כבשה גרמניה את **נורבגיה** בשיטת "הבליץ קריג" (מלחמת הבזק), תוך סיוע מכוחות שאהדו את הנאצים מתוך נורבגיה וחבלה והטעיה, זאת על אף שבריטניה שלחה כוחות סיוע.
- לאחר גילויי ההתנגדות נכנעה נורבגיה ב- 9 ביוני 1940.
- היטלר ניצל את מחצבי הברזל והניקל של נורבגיה ועשה שימוש בהרים הנורווגים (הפיורדים) ובנמל הצפוני כבסיסים לצי הימי ולחיל האויר שלו. לחוף הנורבגי הייתה חשיבות גדולה בשליטה על הים הצפוני והאוקיינוס האטלנטי.

כיבושים בצפון אירופה - המשך

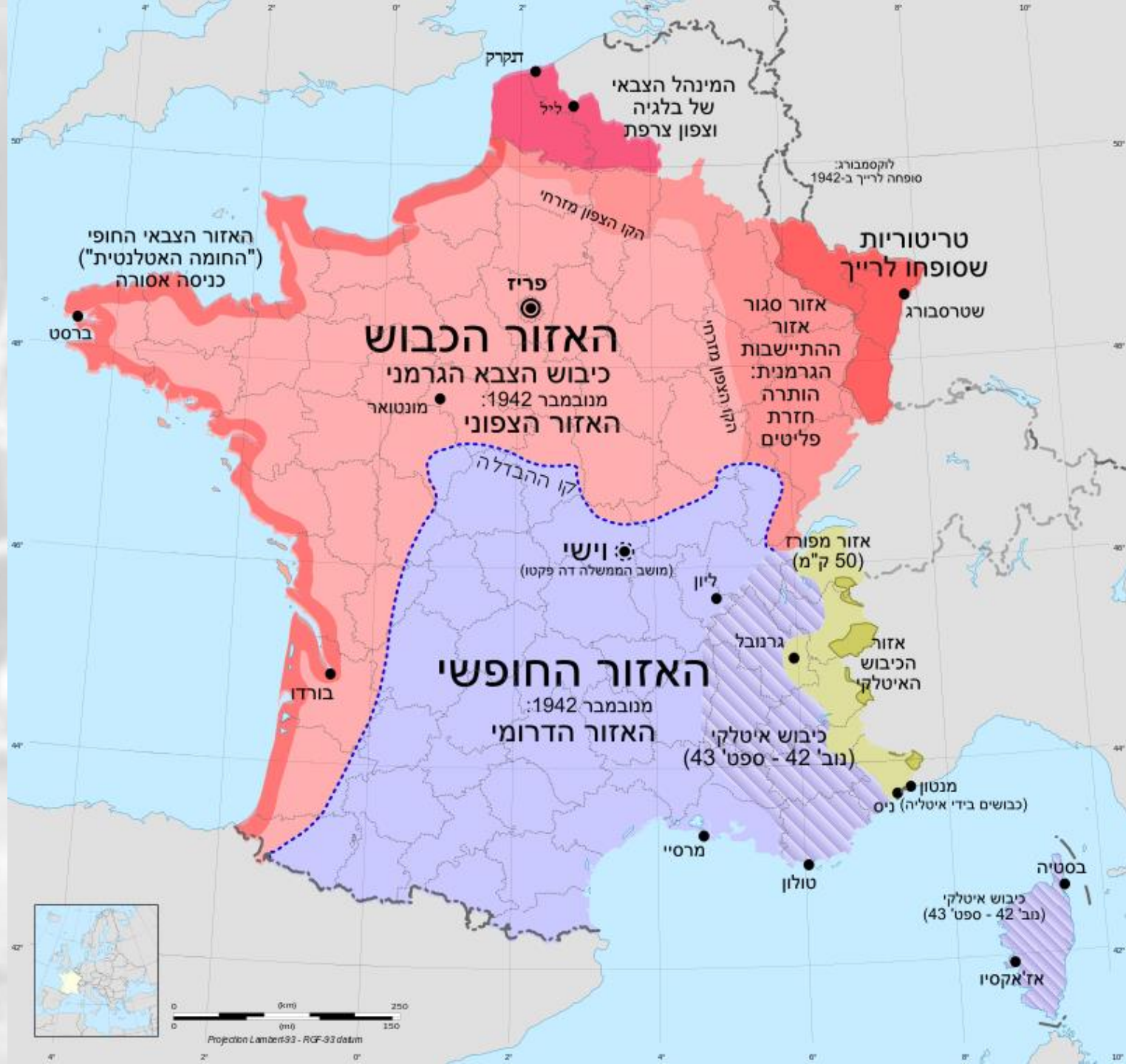
- לאחר כיבוש נורבגיה הנאצים מגבשים תוכנית ל**כיבוש צרפת**. זאת מתוך הנחה שאין טעם לתקוף את הצרפתים דרך **קו מאז'ינו** (קו של ביצורי בטון, מכשולי טנקים, עמדות למקלעים ואמצעי הגנה נוספים שבנתה צרפת לאורך גבולותיה עם גרמניה ועם איטליה, בעקבות מלחמת העולם הראשונה) או הרי הארנדים הבלתי עבירים לכוחות שריון.
- למרות הקושי בארדנים, הגרמנים מוצאים אזור עביר ובמקביל נעים וכובשים את **בלגיה** מהצפון.
- במאי 1940 פרץ היטלר במקביל במתקפה על **הולנד ועל שאר בלגיה**. גם התקפה זו הייתה בשיטת "הבליץ קריג" (מלחמת הבזק). הבלגים נלחמו בגבורה 18 יום, עד שהמלך הורה להפסיק את הלחימה ולהיכנע לנאצים, אף על פי שממשלתו לא הסכימה לכך.
- **הולנד** נכבשה בתוך ארבעה ימים בלבד. המלכה וממשלתה ברחו לבריטניה.
- הכניסה להולנד נעשתה דרך **לוקסמבורג** שגם נכבשה.

כיבוש צרפת

- לאחר תבוסת הבריטים מהמערכה בבלגיה, המשיך הורמאכט להתקדם לכיוון **פריז** דרך הולנד ובלגיה.
- הצרפתים הופתעו, כאשר טנקים גרמניים חדרו במהירות לעומק שטחה של צרפת.
- אזרחים/ות רבים/ות נטשו את בתיהם/ן ונמלטו מאזורי הקרבות, ומטוסים גרמניים הטילו פצצות על המוני הפליטים/ות ועל יחידות הצבא שהתחילו בנסיגה.
- הצבא הצרפתי לא הצליח לבלום אותם ו**פריז נכבשה ביוני 1940**.
- על פי הסכם שביתת הנשק שנחתם בין המשלחת הצרפתית לגרמניה, נחלקה צרפת לשניים:
 - **החלק הצפוני** שכלל את פריז ואת אזור החוף היה בשליטת גרמנית-נאצית.
 - **החלק הדרומי** – "צרפת הבלתי כבושה" – מהמרכז דרומה, כולל המושבות של צרפת מעבר לים (מרוקו, אלג'יריה ותוניס), שם שלטה **ממשלת וישי** בראשות המרשל פטן שהפך לדיקטטור. ממשלה זו שיתפה פעולה עם הנאצים.
- בראש המתנגדים/ות למדיניות פטן עמד **שרל דה-גול** אשר נמלט ללונדון. דה-גול קרא ללוחמים הצרפתים להצטרף אליו במאבק על חירותה של צרפת. כ- 35,000 צרפתים נענו לקריאתו והקימו את "**צבא צרפת החופשית**" אשר נתמך על ידי ממשלת בריטניה.

כיבושים בדרום אירופה

כיבוש יוון

- באוקטובר 1940 פלשה איטליה ליוון דרך אלבניה.
- האיטלקים/ות נתקלו בהתנגדות עזה של הצבא היווני וכוחות סיוע בריטיים.
- הצבא האיטלקי הובס ונדחק מיוון ואלבניה וספג אבדות קשות בנפש.
- באפריל 1941, במקביל לכיבוש **יוגוסלביה**, כבש היטלר את **יוון** ולאחר חודש נכבש גם האי **כרתים** מידי בריטניה.
- גם היוונים הקימו ממשלה גולה בבריטניה.

כיבושים בדרום אירופה

כיבוש ארצות הבלקן

- לאחר כישלון בקרב על בריטניה הוכנה בהוראתו של היטלר תכנית פלישה לברית המועצות. עד ביצוע הפלישה ביקש היטלר להשתלט על **ארצות הבלקן**.
- באזור ארצות הבלקן כפה היטלר הסכמים עם מדינות **הונגריה, רומניה ובולגריה**, על הצטרפות למדינות הציר. מדינות אלה הפכו למעשה למדינות גרורות הנתונות להנחיה ולהשפעה מוחלטת של השלטון הנאצי. במדינות אלו קמו משטרים שבראשם עמדו מפלגות ימניות לאומניות.
- **ביוגוסלביה** פרץ מרד באפריל 1941 שבמהלכו הודחו תומכי הנאצים, גרמניה כבשה את יוגוסלביה, העיר בלגרד נהרסה כליל, אלפי חיילים יוגוסלביים נהרגו, ולאחר כשבועיים נכנעה יוגוסלביה. היטלר פיצל את יוגוסלביה, **קרואטיה** הפכה למדינה גרורה ו**סרביה** שלטו הגרמנים.
- ביוגוסלביה קמו שתי מחתרות, מחתרת לאומנית סרבית ומחתרת קומוניסטית בראשותו של **טיטו**.

הקרב על בריטניה

- לאחר כיבוש צרפת, ביקש היטלר להגיע להסכם עם בריטניה, ולפיו גרמניה תשלוט באירופה ובריטניה תמשיך לשלוט באימפריה שלה.
- צ'רצ'יל, ראש ממשלת בריטניה, סירב לפנייתו של היטלר, וביוני 1940 תכנן היטלר את הפלישה לבריטניה במסגרת "**מבצע ארי הים**".
- כהכנה לקראת הפלישה, החל חיל האוויר הגרמני בהפצצות בבריטניה, שמטרתן הייתה פגיעה בצי הימי ובחייל האוויר הבריטיים, בתעשייה ובתשתיות האזרחיות ובמורל אזרחי/ות המדינה.
- מטוסי גרמניה הפציצו לשם כך, שדות תעופה, מרכזי תעשייה ויעדים אזרחיים. מדי יום הופצצו נמלי ים ומספנות של הצי הבריטי לאורך ערי תעשייה והעיר לונדון. הפצצות אלו מכונות "**הבליץ**" (מתקפת פתע אווירית).
- ההפצצות גרמו לפגיעה גדולה בנפש ולנזק רב בתעשייה הצבאית והאזרחית, אבל בריטניה לא נכנעה. חייל האוויר הבריטי התגלה כיעיל וטוב יותר מחייל האוויר הגרמני, הודות לשימוש שעשה ברדאר (מכשיר לגילוי כלי מלחמה של האויב).

הקרב על בריטניה - המשך

- חייל האוויר הבריטי הפציץ את העיר ברלין וערים אחרות, תוך פגיעה באוכלוסייה ובתשתיות גרמניה.
- אזרחי/ות בריטניה לא נשברו לנוכח ההתקפות הרצחניות של חייל האוויר הגרמני, גילו כוח סבל ושמרו על מורל.
- גרמניה למעשה הובסה בקרב זה לנוכח המאבק העיקש שגילו **הבריטים והמיתוס של הגרמנים הבלתי מנוצחים נשבר**.
- ההנהגה הבריטית בראשותו של ראש הממשלה צ'רצ'יל מילאה תפקיד חשוב בעידוד האוכלוסייה ובהעלאת המורל, לנוכח הפגיעות הקשות שגרמו הפצצות חייל האוויר הגרמני.
- הישגו הגדול ביותר של צ'רצ'יל הוא כי בימים קשים אלו, גילם באישיותו את עוז הרוח והנחישות שנדרשו כדי להחזיק מעמד, סירב לכל אפשרות של משא ומתן או כניעה, וזאת אל מול תנאים קשים ביותר.
- בשלב זה נאלץ היטלר לוותר על כיבוש בריטניה והחל לתכנן את צעדיו הבאים – כיבוש הבלקן בדרך לכיבוש ברית המועצות.

חזית צפון אפריקה

- מרגע כניעת צרפת, בריטניה הייתה מבודדת באזור המזרח התיכון.
- גם איטליה בראשות מוסוליני רצתה לשלוט במצרים ובצפון אפריקה בגלל הנפט ובכדי ליצור רצף טריטוריאלי במזרח אפריקה עם לוב, אתיופיה, אריתריאה וסומליה.
- ב-31 בספטמבר 1940 פלשה איטליה מלוב לעבר מצרים וכן לעבר סומליה הבריטית. יחד עם זאת, הבריטים הדפו את האיטלקים. בריטניה כבשה את **אתיופיה, שחררה את עיראק מכוחות פרו-נאציים ואת סוריה ולבנון משלטון וישיי הפרו-נאצי.**
- היטלר נלחץ לסייע לאיטליה באזור צפון אפריקה כנגד הבריטים, במטרה לנתק את בריטניה ממושבותיה בהודו ומשליטתה בתעלת סואץ.
- בפברואר 1941 נשלח "**הקורפוס האפריקאי**" (קורפוס שריון של הוורמאכט, שלחם בזירת צפון אפריקה במלחמת העולם השנייה) בפיקודו של הגנרל רומל הנאצי, לצפון אפריקה. תחילה הביסו הכוחות הגרמניים את הבריטים, והמפנה הגיע בקרב אל-עלמיין במצרים.

מדוע הגיע הצבא הנאצי להצלחות עד קיץ 1941?

- עליונות צבאית גרמנית על פני מדינות מערב אירופה – צבא גרמניה היה מצויד במיטב הנשק והטכנולוגיה, שריון, מטוסי קרב, צוללות ועוד.
- הצבא הגרמני נקט טקטיקה המבוססת על שיטת מלחמת הבזק, התקפה יזומה המלווה בגורם ההפתעה, התקפה ופריצת מערך האויב במקומות בלתי צפויים, כגון: עקיפת קו מזינו ופלישה לצרפת דרך הארדנים.
- מלחמה המשלבת כוחות אוויר ויבשה, פגיעה באוכלוסייה אזרחית באמצעות הפצצת ערים, כפרים ודרכי תחבורה, כדי לזרוע הלם ושיתוק.
- היעדר תגובה צבאית מצד בריטניה וצרפת לאחר כיבוש פולין, על אף שהכריזו מלחמה על גרמניה.
- מדינות אירופה לא היו ערוכות למלחמה.
- באמצעות הסכמים הצליח היטלר לפלג את אויביו הפוטנציאליים כבר בשנות השלושים, בעיקר הסכם ריבנטרופ-מולוטוב שמנע מלחמה עבור הנאצים במזרח במקביל לזו שבמערב.
- היעדר תמיכתה של ארצות הברית בשלב זה, לאור נקיטת מדיניות של הימנעות ממעורבות בסכסוכים ובעניינים שלא קשורים אליה.
- קבלת סיוע ממדינות פרו נאציות כמו נורבגיה, בולגריה והונגריה.

עבודה (קצרה) לחופשה

- בחרו שתי חזיתות שבהן ניצחו הנאצים במלחמת העולם השנייה (עמ' 178-186).
 - תארו את סיפורי הלחימה בכל חזית שבחרתם/ן.
 - בחרו מהספר מקור היסטורי מילולי או חזותי שקשור לחזית שעליהן כתבתם/ן ותארו את המקור.
 - יש לציין את מראה המקום המדויק למקור ולציין איזה סוג מקור הוא (ראשוני/משני, חזותי/מילולי).
 - את העבודה יש להגיש **עד תאריך 7.4.21**.
- חג חירות שמח!!!

The background of the image is a grayscale aerial photograph of a city, likely Jerusalem, showing a dense urban landscape with many buildings and streets. Numerous aircraft are visible in the sky, flying in various directions, suggesting a military or historical context. The text is overlaid on this background.

המהלכים העיקריים בחזיתות השונות מיוני 1941

"מבצע ברברוסה" – הפלישה לברית המועצות

- ב-22 ביוני 1941 פלשה גרמניה הנאצית לברית המועצות במבצע שכונה "**מבצע ברברוסה**".
- הפלישה נעשתה תוך הפרה של חוזה ריבנטרופ-מולוטוב, שנחתם בין שתי המדינות באוגוסט 1939 ובו הוסכם שאף אחת מהן לא תפתח במתקפה למשך עשר שנים.
- הנאצים פלשו לברית המועצות עם כוחות שריון גדולים שמנו כשלושה מיליוני חיילים ואלפי טנקים.
- הצבא הגרמני פלש לברית המועצות בשלושה כיוונים:
 - בצפון – לכיוון לנינגרד.
 - בדרום – לכיוון אוקראינה.
 - במרכז – לכיוון מוסקבה.
- המטרה הייתה להכריע את המלחמה עד החורף.

"מבצע ברברוסה" – הסיבות

- **סיבה אידיאולוגית:** בפלישה לברית המועצות ראה היטלר גם את מימוש עקרונ מרחב המחיה באידיאולוגיה הנאצית, עיקרון שלפיו על הגרמנים להתפשט מזרחה על חשבון העמים הסלביים. יתרה מכך, ברית המועצות הייתה קומיניסטית, אידיאולוגיה שנאצית התנגדו לה.
- **סיבה כלכלית:** הפלישה לברית המועצות אמורה הייתה להבטיח לגרמניה משאבים כלכליים רבים (תבואה, שמנים, ברזל, נפט וטקסטיל, שהיו עשויים לחזק את כלכלת המלחמה שלה. היטלר הבין כי ניצול כלכלי של ברית המועצות יגרום למותם/ ברעב של מיליוני אנשים, אבל בהתאם לתפיסתו הגזענית ול"סדר החדש" שאותו ביקש להשליט באירופה, הייתה זו המדיניות שנקט כלפי העמים הסלביים.
- **סיבה מדינית-אסטרטגית:** היטלר היה משוכנע כי הצבא הגרמני יביס את הצבא האדום בקלות וכי הכנעת ברית המועצות תשחרר את גרמניה מאויב בגבולה המזרחי. היטלר טען גם כי ניצחון על ברית המועצות וריסוקה יגרום לבידודה של בריטניה ויוביל לכניעתה. לטענתו, הכנעת ברית המועצות גם תסייע ליפן לתקוף את ארצות הברית באוקיינוס השקט.

הקרבות בין ברית המועצות לגרמניה הנאצית

- סטלין הופתע מפלישת גרמניה ומהיקפה, אף על פי שהעריך שהיא צפויה להתרחש. באותה העת היה הצבא הרוסי ללא שדרת פיקוד מיומנת, לאור מבצע הטיהורים שביצע סטלין בצבא במחצית השנייה של שנות השלושים.
- ההתקדמות הנאצית בברית המועצות הייתה בהתחלה ללא התנגדות מצד הצבא האדום, שהחל בנסיגה ותבוסתו הייתה גדולה.
- בנסיגתם השאיר הצבא האדום "אדמה חרוכה", כלומר הם החריבו את התשתיות באזורים שעמדו ליפול לידי הצבא הגרמני כדי למנוע ממנו אמצעי קיום. הרוסים העבירו מפעלי תעשייה רבים לעומקה של המדינה ובכך הבטיחו לעצמם את המשך הייצור עבור הצבא.
- עד סוף ספטמבר 1941 איבדו הרוסים כשני מיליון חיילים. אמצעי לחימה רבים הושמדו. שטחים רבים נכבשו, כמו המדינות הבלטיות, קרים אוקראינה ועוד.
- הצלחתו של היטלר בשלב זה של המערכה הביאה אותו לזלזל ברוסיה והוא לא העריך נכון את נחישותו של הצבא האדום ואת גודלו.

הקרבות בין ברית המועצות לגרמניה הנאצית - תפנית

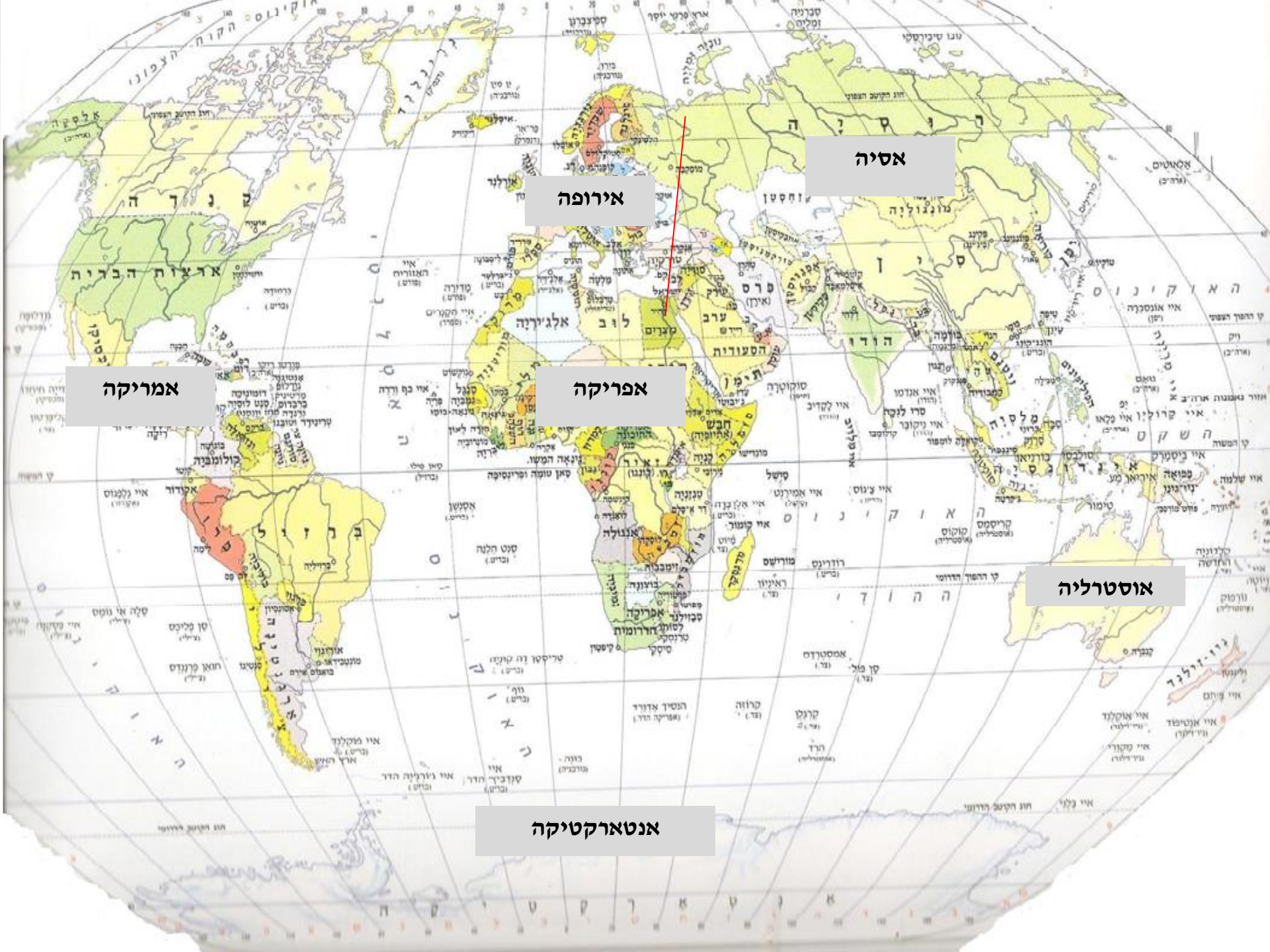
- בחורף 1941 עמד הצבא הגרמני בפני קשיים שלא צפה אותם – החיילים לא היו ערוכים מבחינת הביגוד לתנאי מזג האוויר ברוסיה (כ-30 מעלות) ורבים קפאו למוות.
- נוסף על מזג האוויר הקשה, היה מחסור במזום ודלק מנועי הטנקים קפא.
- האבדות לשני הצדדים היו קשות, אך היטלר לא היה מוכן לשמוע על נסיגה כלשהי ולו גם לשם היערכות הכוחות מחדש.
- בסוף קיץ 1942 התמקדה המערכת בחזית הרוסית בעיר סטלינגרד בקרב שהיה אחד מקרבות המפנה במלחמה. בצפון הטילו גרמנים מצור על העיר לנינגרד כבר בתחילת המלחמה, חיילים/ות ואזרחים/ות לחמו בגרמנים בתוך העיר ומיליון מתו ברעב.
- "מבצע ברברוסה" הייתה נקודת מפנה משמעותי במלחמה, כיוון שבפלישת גרמניה לברית המועצות גרמניה פתחה לעצמה חזית נוספת, שאליה היה עליה להקצות את מרב כוחותיה, על חשבון הגנה על החזית המערבית.
- בשנת 1944 פולש הצבא האדום לשטח הכיבוש הגרמני בפולין ומביא לנסיגתו.
- בשנת 1945 נסוג הצבא הגרמני מכל מזרח אירופה וברית המועצות משתלטת על האזור.

- מדינות הציר בפרוץ המלחמה
- מדינות גוררות למדינות הציר
- אזורי כיבוש של מדינות הציר
- אזורי כיבוש של בריה"מ
- הכיבוש הגרמני בבריה"מ
- מדינות נייטרליות
- הפצצה אווירית (הבליץ)
- קו קזימו
- תאריך כיבוש
- מחנה ריכוז גדול
- אזור של טבח המוני

הצטרפותה של ארצות הברית למלחמה

- בשנות השלושים נקטה ארצות הברית מדיניות ניטרלית של חוסר מעורבות בענייניה של אירופה.
- עם פרוץ המלחמה גברה האהדה בארצות הברית לבעלות הברית הדמוקרטיות. כיבוש צרפת והקרב על בריטניה דרבנו את האמריקאים להגיש עזרה לבריטניה.
- בשנת 1937 נאם נשיא ארצות הברית פרנקלין רוזוולט, נאום שבו הוקיע את המדיניות התוקפנית של מדינות הציר. יחד עם זאת, באותה העת חשש העם האמריקאי ממלחמה והתנגד לה.
- יפן, בת בריתה של גרמניה הנאצית האמינה כי מלחמה נגד ארצות הברית תיטיב עם יפן.
- בתגובה למדיניות של יפן, סייעו ארצות הברית ובריטניה לסין במאבקה נגד יפן, באספקת ציוד ובשיגור יועצים.
- לאחר שיפן תקפה את הודו-סין, הטילה ארצות הברית חרם על משלוח פלדה, נפט וברזל ליפן. כמו כן הקפיאו את השקעותיה של יפן בארה"ב ובריטניה.
- צעדים אלו שכנעו את היפנים לא להיות תלויים באספקה של חומרי גלם ונפט מבחוץ ולכבוש את מקורות האספקה הדרושים באזור אסיה והמזרח הרחוק.
- מתוך הנחה שארה"ב תפריע ליפן לממש את תוכניותיה לכיבוש מזרח אסיה ודרומה באמצעות כוחותיה בפיליפינים ובהוואי, פעלה יפן נגד הכוחות האמריקאיים שם.

אסיה

אירופה

אפריקה

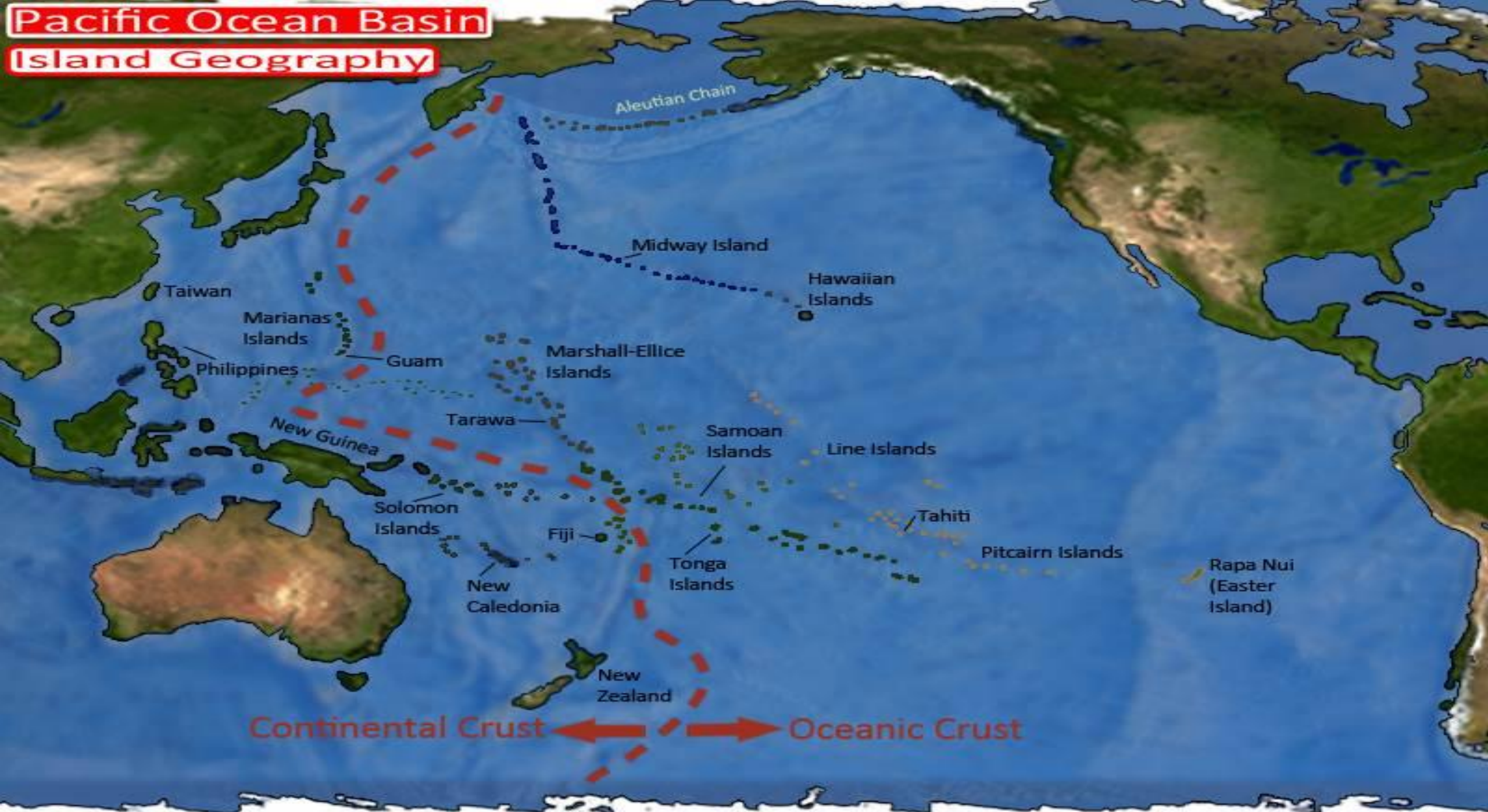
אמריקה

אוסטרליה

אנטארקטיקה

Pacific Ocean Basin

Island Geography

ההתקפה על פרל הארבור

- במקביל להכנותיה המלחמתיות כנגד צבא ארה"ב, ניהלה יפן משא ומתן עם ארה"ב.
- ב- 7 בדצמבר 1941, כוח אווירי יפני גדול שהגיע על גבי נושאות מטוסים לאוקיינוס השקט, המריא לפנות בוקר ותקף את הצי האמריקאי בנמל הפנינים באיי הוואי, ללא כל הכרזת מלחמה לפני כן.
- לארה"ב לא היה מודיעין על המבצע והיא הופתעה משום ששיערה שהיפנים יתקיפו את כוחותיה בפיליפינים ולא בהאוי הרחוקה.
- בתקיפת פתע זו איבדה ארצות הברית 12 ספינות מלחמה, 188 מטוסים ו-2,459 חיילים ואזרחים, אולם נושאות המטוסים וצי הצוללות לא נפגעו, כיוון שלא עגנו בבסיס באותה העת.
- יפן הכריזה מלחמה על ארה"ב ועל בריטניה וב- 9 בדצמבר הכריזו ארה"ב ובריטניה מלחמה על יפן.
- בעקבות זאת הכריזו גם מדינות הציר האחרות מלחמה על ארה"ב, במסגרת ההסכמים עם יפן.
- מכאן ואילך הצטרפה ארה"ב למלחמה.

משמעות הצטרפותה של ארה"ב

- המלחמה הופכת להיות מלחמת עולם הכוללת את כל היבשות.
- שינוי במאזן הכוחות – ארה"ב הגדילה בצורה משמעותית את כוחן של בנות בעלות הברית בכח אדם לוחם.
- שיתוף פעולה בין ארה"ב לברית המועצות המנגודות מבחינה אידיאולוגית, נגד אויב משותף – גרמניה הנאצית.

קרבות המכנה וסוף המלחמה

קרב אל-עלמיין יולי-אוקטובר 1942

- בסוף אוקטובר 1942 התקיף הגייס השמיני הבריטי של מונטגומרי את צבא גרמניה בפיקודו של רומל באל-עלמיין שבצפון מצרים.
- צבא בריטניה הצליח להביס את צבא גרמניה וחולל מפנה במלחמה.
- אם עד אז נקטו הבריטים מגננה במלחמה, וניסו לבלום את הגרמנים, הרי שמקרב זה כבשו הבריטים שטחים וניצחו את הצבא הגרמני.
- קרב זה הסיר את הסכנה שארבה למזרח התיכון וליישוב היהודי בארץ ישראל מצד צבא גרמניה.
- כוחות צבא גרמניה בפיקודו של רומל סולקו ממצרים.

D Day

"יום הימים"

6 ביוני 1944

הפלישה לנורמנדי 1944

- ב-6 ביוני 1944 פלשו כוחות צבא בריטיים ואמריקאיים לחוף נורמנדי שבצרפת.
- טרם הפלישה הפציצו בעלות הברית סכרים, גשרים, מסילות ברזל, מפעלים וערים גרמניות.
- לקראת הפלישה נערכו כשלושה מיליון חיילים על אדמת בריטניה.
- כמיליון חיילים ועשרות כלי רעב בחיפוי של אלפי מטוסים נחתו בנורמנדי.
- כוחות בעלות הברית נתקלו בהתנגדות מצד הצבא הגרמני, בעזרת תגבור הכוחות הצליחו בעלות הברית למוטט את הגרמנים ולהיכנס לתוך המדינה.
- הבריטים שחררו את בלגיה והולנד, משטר וישי בצרפת סולק ופריז נכנעה.
- בתחילת 1945 כבר נראה קיצו של המשטר הנאצי בגרמניה.
- בחורף 1945 הצבא הרוסי התקדם מערבה לכיוון גרמניה, כאשר בדרך כבש את פולין ואת צ'כוסלובקיה והחל להתקדם לכיוון ברלין.
- מכיוון מערב הגיעו כוחות בעלות הברית כדי לחבור אל הצבא הרוסי.

- מדינות הציר בפרוץ המלחמה
- מדינות גוררות למדינות הציר
- אזורי כיבוש של מדינות הציר
- אזורי כיבוש של בריה"מ
- הכיבוש הגרמני בבריה"מ
- מדינות נייטרליות
- הפצצה אווירית (הבליץ)
- קו קזימו
- תאריך כיבוש
- מחנה ריכוז גדול
- אזור של טבח המוני

כניעת גרמניה

- גרמניה הנאצית הובסה בסוף חודש אפריל 1945 באופן מוחץ, הן על ידי התקדמות הצבא האדום ממזרח והן על ידי התקדמות צבאות בעלות הברית ממערב, לעיר ברלין.
- היטלר התאבד בבונקר הפיקוד בברלין ב- 30 באפריל 1945 יחד עם אשתו אווה בראון.
- בצוואה שהשאיר, האשים היטלר את היהודים/ות במפלתה של גרמניה, הצדיק את התפשטות גרמניה למזרח, תקף את ראשי הצבא והמפלגה והאשימם כבוגדים.
- לפני התאבדו מינה היטלר נשיא תחתיו ואת יוזף גבלס כקנצלר גרמניה. אך יום לאחר מכן, דאגו גבלס ואשתו לרציחת ששת ילדיהם והזוג התאבד – מגדה נטלה מהרעל ויוזף ירה בעצמו.
- ב- 2 במאי 1945 נכנעה העיר ברלין ודגלה של ברית המועצות הונף מעל בניין הרייכסטאג.
- ב- 7 במאי נחתם כתב הכניעה הצבאית של הכוחות הגרמניים, ללא תנאי. בכך בא הקץ של הרייך הגרמני הנאצי, 12 שנה לאחר הקמתו.

כניעת יפן

- עליונותם הצבאית של האמריקאים בזירת האוקיינוס השקט הייתה ברורה, אולם הם נתקלו בלחימה יפנית עיקשת לאורך כל הדרך עד הכניעה, לחימה שהסבה אבדות כבדות לשני הצדדים.
- ליפנים הייתה שיטת לחימה חדשה ואימתנית של חיל האוויר היפני – הקמיקזי – מטוסי תופת עמוסי חומר נפץ, שטייסיהם התרסקו עמם על סיפון נושאות המטוסים האמריקאיות. אולם גם טייסי הקמיקזי לא הצליחו למנוע את נפילתה של יפן.
- האימפריה היפנית קרסה כליל, אבל ממשלתה לא הסכימה לתביעת בעלות הברית להיכנע ללא תנאי. לפיכך, החליט הנשיא האמריקאי הארי טרומן, להטיל פצצה אטומית על יפן.
- ב-6 באוגוסט 1945 הוטלה הפצצה הראשונה על העיר הירושימה. כ-210,000 אנשים נפגעו, כשני שלישי נספו.
- לאחר שיפן עדיין לא הסכימה להיכנע ב-9 באוגוסט הטילו האמריקאים פצצה אטומית נוספת על העיר נגאסאקי. החורבן וההרס היו דומים בהיקפם.
- למחרת, הודיע הקיסר הירוהיטו על כניעת יפן. כך הסתיימה מלחמת העולם השנייה.

כניעת יפן - המשך

• שיקולי הנשיא טרומן בהטלת פצצות האטום היו:

- יפן סרבה להיכנע וארצות הברית רצתה לקצר את המלחמה ולחסוך בחיי אדם.
- טרומן רצה להראות לברית המועצות את יכולתה האטומית של ארצות הברית.
- ארצות הברית חששה כי ברית המועצות תכבוש שטחים באסיה ותשלט עליהם.

• משמעות הטלת פצצות האטום:

- בעקבות ההרס יפן הודיע על כניעה ללא תנאים.
- פצצות האטום גרמנו לאובדן רב של חיי אדם. הערים ניזוקו קשה והקרינה האטומית גרמה לנזקים ארוכי טווח לאוכלוסייה היפנית.
- הטלת פצצת האטום החריפה את "המלחמה הקרה" בין בריה"מ לארה"ב, שכן היא הוכיחה את בלעדיותה של ארה"ב בשימוש בכוח אטומי. בריה"מ נאלצה להשקיע מאמצים גדולים להשגתה של יכולת גרעינית מקבילה.